

CRONICA DRAMATICĂ

Teatrul Național

ÎMBLÎNZIREA SCORPIEI

de Shakespeare

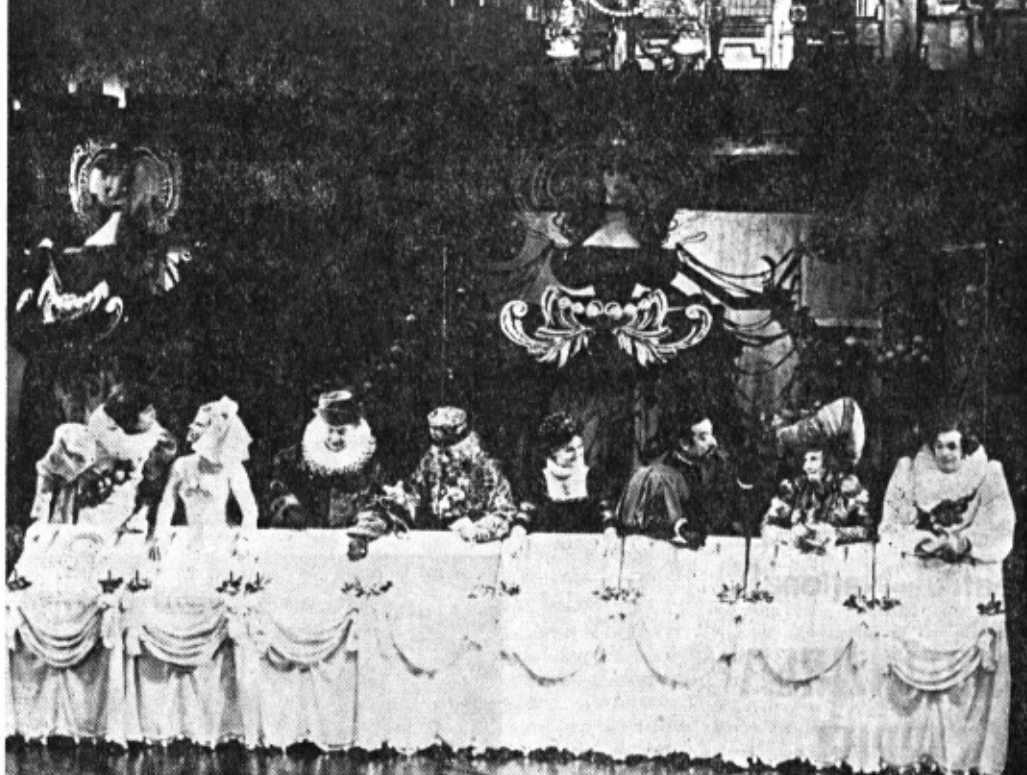
Premiera : 7 martie 1975

Regia : MIHAI BERECHET ; Decori și costume : ELENA PĂTRAȘCANU-VEAKIS ;

Distribuția : MATEI GHEORGHIU (Lordul) ; C. RAUȚCHI, RĂDUCU IȚCUȘ (Sly) ; DRAGA OLTEANU (Hangața) ; GABRIEL DĂNCULESCU (Vinătorul) ; OVIDIU MOLDOVAN (Pașul) ; MIHAI FOTINO (Actorul-Petruchio) ; COCA ANDRONESCU (Actrița-Catarina) ; C. DINULESCU (Baptista) ; ALFRED DEMETRIU (Vincențio) ; TRAIAN STĂNESCU (Lucentio) ; ALEX. IASNAȘ (Gremio) ; MIHAI NICULESCU (Hortensio) ; GRIGORE GONȚA (Tranio) ; ALEXANDRU DRĂGAN (Biondello) ; MARIAN HUDAC (Grumio) ; IAMANDI ȘERBAN (Curtis) ; MIHAI MALAIMARE (Craicnicul-Natanail) ; ANDREI IONESCU (Filip) ; GH. VISU (Josef) ; G. RUSU (Nicolae) ; CHIBÎȚA DUMITRESCU (Petre) ; ALEX. GEORGESCU (Pedagogul din Mantua) ; RODICA POPESCU (Bianca) ; VALERIA GAGEALOV (O văduvă) ; BOGDAN MUȘĂTESCU (Croitorul) ; GEORGE SIRBU (Palărierul) ; MITZURĂ ARGHEZI (Prima trecătoare) ; ALEXANDRA POLIZU (A doua trecătoare) ; FABIAN GAVRILUȚIU (Șeful valeților).

În mijloc, Coca Andronesco (Catarina)
și Mihai Fotino (Petruchio)

Scenografia (Elena Pătrășcanu Veakis) — un cadru de joc cu strălucitoare efecte

Împărțind în patru grupe comedile lui Shakespeare, o bună parte din comentatori includ *Îmblinzirea scorpiei* în prima categorie, care ar cuprinde lucrările mai apropiate de farsă, ca și *Comedia erorilor* și *Nevestele vesele din Windsor*. Dar *Îmblinzirea scorpiei* este deopotrivă o farsă, o comedie de situații și de caracter — o anume complexitate o scoate dintre limite, nu se poate declara ritos că este numai o joacă, sau povestea unui bărbat care a supus o femeie, sau altceva. E un amestec de motive, care se revarsă trepidant dintr-un corn al abundenței, din care Shakespeare va împleti mai tirziu, pentru fiecare, alte pînze, alte văluri menite să le nominalizeze și să le universalizeze. Într-un prolog care, de pildă, n-are nici o legătură strictă cu ceea ce va urma, se pot identifica multe asemenea motive; obiceiurile de curte și micile divertismente puse la cale, iluzia visului, prezența unei trupe de actori și insinuarea de teatru în teatru ș.a.m.d. Poate o legătură există; aceea de a oferi divertismentului naiv și fără scop pus la cale de curte, replica divertismentului matur și cu rost a teatrului, a acelei mici părți de lume menită a crea o realitate închisută pentru a face mai evidente și mai penetrabile adevărurile marii lumi. Dar, pînă la a căuta o explicație, să reținem o evidență: prologul era ecoul propriilor peregrinări ale trupeii lui Shakespeare, de la o localitate la alta, de la un han la altul, într-o perioadă

cînd teatrele fuseseră închise (în 1592, din motive politice, apoi, pînă în 1593, datorită unei epidemii de ciumă).

Scrisă în maniera comediei dell'arte, pie-sa preia motive din povestirile italienești, îmbogățindu-le și amplificindu-le. Intriga e simplă, legată de conservatorismul bătrînului Baptista, care nu-și mărită fata mai mică pînă nu se va găsi cineva s-o ia pe fata mai mare. Acesta e Petruchio și scopul lui e cît se poate de practic: însușirea zestrei. De aici încolo începe jocul complicațiilor și al confruntărilor de caracter, atît de mult și de divers interpretate de-a lungul numeroaselor montări, pentru că Petruchio și Catarina se dovedesc a fi două personalități puternice, inteligente și dotate cu multă ambiție. Cine va învinge? s-au întrebat comentatorii. Foarte mulți spun că învinge Petruchio, pentru că asta e linia acțiunii și declarația Catarinei de la sfîrșit pare să o confirme — „datoria femeii pentru soțul ei, e-asemenea supunerii pe care-o datorează supușii suveranului”. Unii spun că învinge, dimpotrivă, Catarina, pentru că sensul acțiunii e în spiritul dorinței ei de a scăpa de rigiditatea părintească și de a găsi înțelegere și prețuire — astfel, cuvintele din final ar rămîne să exprime numai o dogmă ușoară, în timp ce eroina ne-ar face cu ochiul complice, dîndu-ne a înțelege oarecum contrariul. Adevărul e că nu învinge unul față de celălalt, ci înving amîndoi, ca întruchipare a alegerii libere și

a recunoașterii unei superiorități reciproce față de conservatorismul unei mentalități, care pune mai presus de însușirile omului închinarea în prejudecăți și formule anacronice.

E bine că spectacolul care se joacă acum în sala mică a teatrului Național nu-și pune întrebarea care a preocupat unilateral atîția comentatori. Nu e, în jocul alert și colorat imprimat de Mihai Berechet, nici o luptă de supunere a Catarinei de către Petruchio, nici o tensiune a înfruntării lor tradiționale — altă prejudecată a montărilor care se bazează pe individualități. Prima întâlnire dintre protagoniști e și prima confirmare a reciprocității pe care și-o simt; Mihai Fotino și Coca Andronescu au un moment în care privirile li se încrucișează și spun exact ceea ce ar spune un schimb de priviri între un don Juan și seniora sa. În clipa aceea s-a născut iubirea și tot ceea ce urmează nu este decît o confirmare a faptului. E bine că nu există o înfruntare între protagoniști, dar e mai puțin bine că nu se dezvoltă o altă linie de tensiune între ei, un alt motiv care ar putea explica disputa, preschimbarea — fie ea oricît de aparentă. Asta face spectacolul agreabil și suficient de ingenios, marcat de un haz viguros, popular, dar în același timp pălește povestea, pentru că între Catarina și Petruchio nu se mai interpune nici o dilemă. Scenele dintre ei au, deci, în continuare caracterul unui recitativ, unui divertisment oarecum tot atît de ușor ca cel imaginat în prolog, și mai puțin un rost dramatic. E adevărat, un recitativ a două personalități care cuceresc pe merit simpatia

publicului — căci Coca Andronescu e distinsă și spirituală în rolul Catarinei și nimic nu pare mai anacronic în comportarea ei decît biciul din prima scenă și faima fără acoeperire de „scorpie”, iar Mihai Fotino încearcă un ton încrîncenat și o mască a brutalității care nu pot ascunde adevărata gingașie a unui suflet mare. În rest, multă vervă risipită în desfășurarea acțiunii de „teatru în teatru”, cu amprentă de commedia dell'arte — poante în cascadă, improvizație și măști, ritm trepidant, îngroșări tipologice etc. Nu întotdeauna elocvent și desenat cu culorile cele mai potrivite (prologul, de pildă, e lent și cam monoton, parodierea unui mod de a spune versuri e, într-un anumit moment, o faptă deplasată, mișcarea mai iese din ritm și din savoare reală), dar, în general, pe o canava spectaculoasă modernă care îmbină bunul simț popular cu strălucirea efectelor artistice. Am mai reținut trei nume, din lunga distribuție, pentru originalitatea evoluției — pe acela al lui Alexandru Drăgan (Biondello) — remarcabilă savoare și finețe a compoziției comice — Mihai Mălaimare (Crainicul) și Alexandru Georgescu (Pedagogul din Mantua). Le putem adăuga, pentru efectul contribuției, numele lui Grigore Gonța (Tranio) și Valeria Gagialov (O văduvă). Neapărat trebuie menționată contribuția scenografiei, de aceeași pondere poate cu cea a baghetei regizorale, care a creat într-un stil baroc un cadru perfect adecvat condițiilor sălii și ale montării — Elena Pătrășcanu-Veakis.

C. Paraschivescu

Scenă din spectacol

